انگارے

[illegible]

اسی خانپوری

اسلم کمال

"پھالبڑ" چ چھال مارن والے خلیل آتش لے جدوں انگیاریاں تے پیر دھرن والے نوں تکیا تے اوہ مشہور لکھاری آسی خالپوری سی ' جہنے ماں بولی پیار لے پنجاں پانیاں دیاں لہراں نوں شعراں دا روپ سہپن دتا اے ۔ دو ازل ویلے دیاں وچھڑیاں روحاں اک دوجے نوں ملیاں ۔ اک دی جھولی چ لاٹاں ' مواتے ' چنگاں تے لاہنوس دوجا سوچاں' فکراں تے خیالاں دے انگیارے کاغتاں تے کھلار کے ویلے دی اکھ چ اکھ پائی وبجھاں سدھراں تے چانواں دی سوای اتے کھلوتا ہس رہیا سی کہن لگا ۔

غم دی دھپے سڑ دی رہی اے ساڈی سوہل حیاتی
رکھاں کولوں منگیاں پر اہ کدے وی ٹھنڈیاں چھانواں
سدھراں دی ایس لاش نوں خورے کدوں دا چکی پھرنا
کسے نہ ایتھوے ایہ گل آکھی ایہدا بھار ونڈائیے

"انگیارے" پنجابی زبان دی جھولی چ پھل بن کے ڈگے نیں ۔ اوہدی مہک "دو تصویراں" تے وی کھلر گئی اے ۔ گل بہار دی سی - ایس بہار نال جدوں دھوں لف دی تے لک دوہرا ہندا اے ۔ دکھاں دیاں کنجھلاں دے ول آپے کھل جاندے نیں ۔

سوچاں دی پھولاں چ غزلاں گیت تے آزاد نظماں دا پی بیجن والے آسی دی قلم چوں جدوں اکھراں دے پھل ہنگر دے نیں تے فیر حیاتی نوں لورے غماں نوں ھنکورے تے اکھاں وچ ڈورے آن لگ پیندے نیں اوہدی نظم "فنکار" جیون دیاں پینڈیاں نوں منزلاں چ بدل دی لگی جالدی اے ۔

جہنے اپنے لہودے دیوے بال کے گھر گھر چانن کیتا
اوہنوں وارث آکھاں یا مڑ پیار دا اک پیغمبر

غماں دے پرچھانویں ہیٹھ کھلو کے وی اپنوں اوس دھپ دا ناگ ڈنگ ماردا پیا اے جنہوں حیاتی دی کتاب دا سر لیکھ آکھدے نیں ۔

گزرے ویلے دے پرچھانویں کدی نہ مرے مگروں لہتن
خورے کیہڑے جرم دے بدلے مڑ مڑ مینوں سولی ٹنگن

انگارے

آسی خانپوری

ظفر بُک ایجنسی، اُردو بازار لاہور

چھاپ ———— پہلی
گنتی ———— اِک ہزار
حقوق ———— بھاری کول سانبھے ہوئے
شائع کرن والے ———— ظفر بک ایجنسی اُردو بازار لاہور
تقسیم کرن والے ———— مجلس وارث شاہ شیخوپورہ
ترتیب دین والے ———— مقصود ناصر چودھری
چھاپہ خانہ ———— جاوید پریس لاہور
رُوپ سہپن ———— اسلم کمال
چھپن سال ———— ۱۹۷۴ء
مُل ———— پندرہ روپئے

سوچ
دی جھولی
انگیارے
پاون والے
دے
ناں

آسی خانپوری

سرنانویں

غزلاں

گیت

جان پچھان

آسی خانپوری پنجابی تے اُردو دے شاعر نیں "انگیارے" اوہناں دا پہلا مجموعہ کلام اے جدھے وچ، نظماں، غزلاں تے گیت شامل نیں۔ اوہ قصبے دے رہن والے نیں، ایس کر کے اوہناں دی زبان وچ امیراں دا اوپرا رنگ نہیں ملدا جویں ساڈے شہری پنجابی شاعر ڈاہڈے اوکھے ہو کے پینڈو بنن دی کوشش کر دے نیں۔ زبان نال تے جو دھرو ہندا اے اوہ ہندا ای اے۔ پر شعراں وچ جیہڑا نقشہ اُبھر رہیا اے اوہ اج کل دیاں پنجابی فلماں نالوں وکھرا نہیں اجہیاں شعراں دی مُٹیار فلم دی ہیروئن وانگ ٹیڈی نظر آوندی اے جدھا حقیقت نال کوئی جوڑ نہیں ہندا۔ خورے ساڈے پنجابی شاعر اپنا آلا دوالا چھڈ کے پنڈ دل کیوں کر پیندے نیں ——

اجیہے پنڈوں حسن دی حیاتی نوں اوہ اپنے خون خمیر وچ نہیں رچا سکدے۔

آسی خانپوری ہوراں دی مٹیار پنڈ دی ضرور اے پراوپری نہیں لگدی، ناں تے اوہ زندگی نوں کھیڈ تے ناں عشق نوں تماشا جاندی اے۔ اوہ اپنے چاہن والے نوں "وارث شاہ" بن کے زندگی دے گر سکھاون دی کوشش وی نہیں کردی۔ اوہدا عشق، اوہدیاں اداواں، اوہدا اٹھن بیٹھن اج کل دے پینڈو ماحول نالوں وکھرا نہیں ناں اوہ اوس "آئیڈیلزم" دی شکار اے جیہدے وچ پے کے شاعر حسن دے نویں معیار بنا دندا اے تے فیر دی اوس مٹیار دی تصویر بہت اچی ٹنگی نظر آوندی اے۔ اوہ سسی، ہیر، تے سوہنی دا ایسا روپ لے جیہڑا شاعر دی جھولی وچ جذبیاں دی خیرات وی نہیں پا سکدا آسی خانپوری ایس طرح وی اچی تھاں نہیں بیٹھے۔ اوہناں پنڈاں نوں ویکھیا۔ بھالیا اے تے، اوس تبدیلی نوں وی بیان کیتا اے جیہڑی ہولی ہولی پنڈاں وچ نظر آرہی اے۔ اوہناں عشق تے محبت دیاں گلاں وی کیتیاں نیں پر اج دا عاشق کچے گھڑے تے نہیں تردا، بیڑی پا کے لنگھ جاندا اے۔ آسی کدی گلیاں وچوں دا

وروے وانگ بھردا اے تے کدی حیاتی دے دکھ اوہدے پیر دھرتی نالوں وکھرے نہیں ہون دیندے۔ ایہہ سارا کجھ بیان کرن لئی جیہڑی زبان ورتی گئی اے اوہ موضوع نال میل کھاندی اے۔ ایس سوچ نال جدوں شاعر شہر دل ویکھدا تے زندگی دیاں قدراں دا پورا تجربہ لے کے سامنے آوندا اے۔

○

اِنج لگدا اے جیویں سارا شہر ای میرا مجرم اے
کیوں جے سارے شہر چوں میتھیں اکھ کسے نہ میلی اے
کھِدیاں ہاواں بدّل بن کے پربت تھیں ٹکرایاں نیں
سورج نگری دے وسنیکاں کس دی اکھ تریلی اے

○

میں اوپراں واں شہر تیرے وِچ، کیہ کراں اُن سوہاں
کتھے رات گزاراں، پلیوں خالی تے بے وسّا
مسجد، مندر، باہر اندر کتے ٹکا نہیں رل دا
چل کھاں! ساقی خانے چل کے رج کے پیئے مستا

○

ایہناں شعراں وچ جیہڑا طرزِ احساس اے اوہ اَج دا اے۔ شاعر بھانویں شہراں وچ بھرے بھانویں پنڈاں وچ۔ اوہ حیاتی دی بلدی اَگ وچ خلیل وانگوں باغ بنا دیندا جاندا اے۔ پُرانی شاعری دیاں تلمیحاں تے استعارے اوہدے لئی کِھلریاں ہویاں لاشاں نہیں، اوہ لفظاں نوں زندہ جان کے اپنے ذاتی تجربے نال رلا کے ویکھدا اے بھانویں یوسفؑ ہووے، بھانویں سسّی ہووے تے بھانویں جوگی۔ آستی ہوراں دے دوارے جیہڑا وی آؤندا اے اوہ اوہناں دی ذات نال کوئی نہ کوئی جوڑ میل ضرور میل لیندا۔

اَدھی راتیں روزغماں دے دِل وِچ جھکّڑ جھُلدے نیں
پلکاں اُتوں ٹُٹ ٹُٹ ہنجو مٹی دے وچ رُلدے نیں
دُنیا دے بازار حیاتی اَیتھوں سستی وِکدی اے
یوسف ورگے سچّے موتی پتھراں دے بھا تُلدے نیں
پیار دی منزل لبھدے نیں اوہ جیہڑے کچے مٹ دی سولی تے
سسّی وانگوں تھلّاں دے وچ جیہڑے راہواں بھُلدے نیں

ڈُڈے ٹُر دے چھاپے پے گئے دُکھ دے پینڈے مُکّے نہ
جنگلاں دے وچ جوگی بن کے کدوں دے رانجھے رلدے نیں

غزل دا آسی پنڈ وچ ہون والیاں تبدیلیاں تے شہری زندگی چ نظر آوندے تضاد نوں اکھاں کھول کے ویکھدا اے ۔ ایہو وجہ ہئی اوہدیاں غزلاں وچ جان اے ۔ پر مینوں اوہناں دیاں غزلاں نالوں نظماں بوہتیاں چنگیاں لگیاں نیں ۔ اک تے نظماں وچ رچی ہوئی پنجابی تے دوجے حیاتی دے نویں روپ ایتھے بُہتے اُگھڑے ہوئے نیں کدھرے کدھرے آسی ہوراں لیڈر بن کے تقریراں کرن دی کوشش وی کیتی اے تے چنگی بھلی ٹُردی نظم وچ ڈکّا لا بیٹھے نیں ۔ پتہ نہیں ساڈے شاعراں نوں ایہہ کیہ مار وگدی جاندی اے کہ اوہ پڑھن والے تے اعتبار نہیں کردے ۔ سگوں اوہ گلموں پھڑ کے ہر شے کھول کھول دسّن دی کوشش کردے نیں ۔ لمیاں نظماں وچ ایہہ خامی بوہتی نظریں آوندی اے ۔ پر شکر اے ایس مجموعے وچ لمیاں نظماں تھوڑیاں نیں ۔ نکیاں نظماں وچ

آسی خانپوری دے فن دے بڑے اُچے نمونے لبھدے نیں ۔ دیہاتی زبان نوں اوہناں شہری زندگی چ چنگی طرح ورتیا اے ۔ ایہناں نظماں وچ نویں طرزِ احساس نوں بڑی خوبی نال بیان کیتا اے ۔ تصویراں توں ولیل داکم لے کے حیاتی دیاں ڈونگھیاں گلاں دسیاں نیں ۔ اوہناں دیاں ایہناں نظماں وچ جدید نظم دا اجیہا انگ پایا جاندا اے کہ آسانی نال اوہناں نوں پنجابی دے چنگے منّے پر منّے شاعراں وچ رکھ کے ویکھیا جا سکدا اے ۔ "گندھ دے دُوجے پاسے" ۔ دُکھ دی انھّی رات ، آوَنی ، انگیارے ، سُفنے ، جھلّی غم دی رات ، شہادت تے لفظاں دی مسُولی ۔ اوہ نظماں نیں جنہاں نوں پنجابی شاعری وچ بڑی اُچّی تھاں دِتّی جا سکدی اے ۔

پھُلاں وَرگے ہاسے
کیہڑا جانے ! —— خورے کیہ اے !
گندھ دے دُوجے پاسے

مُڑمُڑ میرے بُوہے آئی
دُکھ دی اَبھّی رات
خبرے ! کون گیا اے میرا
جھنے پریت کے آوُنا

○

سوچ رہیا واں
توُں آئی سَیں
یا ______
ہونی

○

جذبیاں دے منصُورتوں ______ لفظاں
دی سُولی ، تے ٹنگ نہ اڑیئے !
پیار نوُں
شگن دے پنکھیڑ نہ پا !
پُھیت تے
ریت دے پہرے نہ لا !

چپ دے کوارے لاڑے کولوں
واسطہ ای کجھ منگ نہ اُڑیئے

○

وحید قریشی

نظمیں

گھّاں وِچ انگیار نہ کدی اُلکدے

لگّی اگ نہ چھُپدی چھُن ہیرے

"سیّد وارث شاہ رحؒ"

فکر تخیل دیاں چنگاں
سوچ دے آتش پارے
دتے ہین کھلار آسی نے
کاغذ تے انگیارے

کندھے دُوجے پاسے

پھُلاں وَرگے ہاسے
کیہڑا جانے! ـــــ غورے کیہ اے!!
کندھ دے دُوجے پاسے

بھولی بھالی مُورت
اندروں خبرے! کیہو جہی اے
باہروں سوہنی صورت
رِجواں رُوپ بتھیرا
دِل دی گل سُنانی اَڑیئے!
وِچّوں حال کِیہ تیرا

دُکھ دی اَنھّی رات

مُڑ مُڑ میرے بُوہے آئی
دُکھ دی اَنھّی رات
خبرے! کِون گیا اے میرا
جِنھے پریت کے آؤنا
سِسکیاں بھردی چند نمانی
ہَٹو کے بھر بھر پُچھدی
اوہ کیہڑا اے دردی جس نے
تیرا درد ونڈاؤنا
کِسے نہ پیار ہُنگارا دِتّا
کِسے نہ پُچھّی وات
مُڑ مُڑ میرے بُوہے آئی
دُکھ دی اَنھّی رات

سوچی جاواں

پچن ہزاراں میل دُراڈا
رہ کے وی، کجھ نیڑے لگدا اے
مَیں سوچاں تے سوچی جاواں

ڈھگّا دھرتی نوں سِنگاں توں
لاہ کے، سُٹنے وگا نہ مارے
ڈر دا مارا سَوں نہ سکاں

چَن وِچ واسا لوڑن والے
سورج دَتّے کد گوہ کرسن
ہائے! کیڈا سیت پیا وَرھدائے

چَن وِچ چرخہ کتدی چھوہری
اپنا داج اُنا لیا ہوسی
میرا سُوٹ وی پھٹ دا جاندائے

آؤنی

سوچ رہیا واں !
تُوں آئی سَیں
یا ——
ہونی

اوہ

اوہدے نَینیں گُھبیاں مستیاں
جویں بوتل وِچ شراب
اوہدے سجرے مُکھ تے رُوپنا
جویں شیشے اُتے آب
اوہ سئیاں اندر ٹہکدی
جویں تاریاں اندر چن
اوہدے انگ انگ رچنا رنگدی
اوہدے لُوں لُوں وِچ چناب
اوہدے چہرے تے خوش خطیاں
اوہدا مُکھڑا نقش نگار
اوہدی ہر ہر رمز اُستاد تے
اوہدا اِک اِک بول کتاب
اوہ رباعی عمر خیام دی
اوہ حافظ دی اے غزل

افسانہ کسے ادیب دا
اوہ شاعر دا اک خواب
اوہدی زُلف چ دِلدا آلہناں
جیہدی لِشکن بجلی وانگ

اوہدے پیار دے راہیں کنڈے
جیہدا مُکھڑا پھُل گلاب

فن کار

پنجاں پانیاں دی دھرتی تے
ویلے دے گھُپ ہنیرے اندر
جنھے اپنے لہُو دے دِیوے
بال کے، گھر گھر چانن کیتا
فن دی دُنیا نُوں رُشنایا
سوچوں ڈونگھا
خیالوں اُچّا
سمجھوں، علموں، عقلوں سُچّا
کیہڑا اسی فن کار ——— ؟
جس دے قلم دی نوکوں ٹپکری
رنگلی مست بہار
جس دا فن اے سُخن دا انّبر
اوہنوں وارث آکھاں یا مُڑ
پیار دا اِک پیغمبر

رنگ دی دُھوڑ

دِل توں اپنے رنگ دی
دُھوڑ وی پُونجھ کے لے جا
رُوح دے کاغذ اُتے کِھلری
ہوئی، اکھراں دی ایہہ کالک
معنے پُچھدی اے مینتھوں
مینوں کوئی گل نئیں آؤندی
توں ئیوں ای کُجھ کہہ جا!
نہیں تے ــــــــ
اپنی چھانویں بیٹھا واں ـــــ توں
اپنی چھانویں بہہ جا!
دل توں اپنے رنگ دی
دُھوڑ وی پُونجھ کے لے جا!

انگیارے

اوس نشیلیاں نیناں والی
جوبن لدّی
اپنے جُثّے دی اگ اندر مچکے
اپنے دِل دا سیک وکھان لئی
دُھوں کڈھن لئی
کاغت اُتے
اکھّر اِنج کھلارے
انبر تے جیوں مگھدے تارے
اُتے شرارے
ڈاکیئے اوہدی چِٹھی جد پکڑائی
اِنج لگا جیوں
میرے ہتھّاں اُتے، اوہنے
دھر دِتے انگیارے

دو تصویراں

بُلّھاں اُتّے پھوکے ہاسے
پلکاں ہیٹھاں ہنجو
ویکھو تے خوش جاپن سبھّے
جیکر سمجھو دل وِچ لمبو
ویکھن تے سمجھن دا
ایہہ —— فرق
سمجھ نہ آوے
گُنجھلاں پاوے

سوچاں دے وِچ ڈُبیا ہویا
ٹُریا جاواں
ویکھ کے دو تصویراں

اوہ مردی پئی اے

جو شئے میرے ساہواں وِچ ، ساہ
لیندی سی،
اوہ مردی پئی اے
ڈِھیراں دبیندی سی جو دِل نُوں
وَین سیاپے کردی پئی اے
سنگدا اے پیا پیار کِسے دا
بَیٹھائے ہو کے مُنھّو جھاناں
وِدعیا ہوئی یاد کِسے دی
بُھلّی جاندی پیرت کے آناں
ساتھی وی پئے کِھڑ کِھڑ ہسّن
مَیں وی اُچی اُچی ٹھکاں
آوڑیاں مینجاسنے اندر
کملیئے جندے!
—— ہُن کیوں سِھکاں

تیری یاد دی تھاں ، اَج
دِل وِچ
لال پَری پٹی گُڈّے پچّے
سانوں جھُوٹھ دا آسرا کافی
پَلّے رکھ تُوں سَودے سچّے
غم دا گل گُھٹّن دے کارن
سیج دی سَنگھی گُھٹ رہیا واں

لو ــــ ہُن!
خوش ہو جاؤ لوکو
پیار کِسے دا مَردا رہے گا
اپنا مُونہہ چِڑاؤندا رہاں گا
ویکھ لیا اے راہ اَج ساقی!
ہُن میں ــــ روز ای آؤندا رہاں گا
جو شُے میرے ساہواں وِچ ساہ
لیندی سی،
اوہ مَردی پئی اے

پرچھانویں

گُزرے ویلے دے پرچھانویں
چار چُفیرے اِنج پَے نچّن
بھَنبیِر وانگوں مینوں ڈنگّن
گُزرے ویلے دے پرچھانویں
کدی نہ میرے مگروں لتھّن

خورے کیہڑے جُرم دے بدلے
مُڑ مُڑ مینوں سُولی ٹنگّن
گُزرے ویلے دے پرچھانویں
منصف بن کے آن کھلوتے
جُرماں دا حساب پے منگّن
چگّاں دے نال ماس پَے وَڈھّن

گُزرے ویلے دے پرچھانویں
چار چُپھیرے اِنج پئے نچّن
پھنیئر وانگوں مینوں ڈنگن
گُزرے ویلے دے پرچھانویں

تُوں تے مَیں

تُوں سیفو دا نغمہ کوئی
مَیں الکیاسس دا شعر
مَیں تے تُوں مطلعے دے مصرعے
دِل اُداس دا شعر
مَیں بھانویں سقراط ہوواں یا
کوئی افلاطون
تیرے حُسن دی سوبھا کرنی
ہے میرا مضمون
دیوئیے! تینوں پُوجن والا
مَیں وی خرے یونانی
کیوں نہ وانگ ہوریس دے آکھاں
تینوں پیار نشانی

سُفنے

آس دے اُڑن کھٹولے بہہ کے
اکھاں مِیٹ اُڈ جاواں گے
سَنّدھراں دے نال کِکلی پا کے
نچّاں گے تے گاواں گے

ہَریاں بھریاں باغاں دے وِچ
سُوہے ہُندے جاواں گے
سانجھے رَبدی دَھرتی اُتے
ہر اِک سانجھ ہنڈاواں گے

اُتّے انبر اوڑھاں گے، تے
سبزہ ہیٹھ وچھاواں گے
چنّاں تاریاں دے نال رَلکے
لِشکاں گے، لِشکاواں گے

ایویں اکھّاں نوٹ کے ہردم
خواب سُہانے تکدے رہے

رہ کے دُور حقیقت کولوں
عملاں کولوں جھکدے رہے
بیٹھے رہے منزل دی آسے
پر کوئی قدم اُٹھایا نہ
باہنوں پھڑ کے لے جاوے جو
ایسا رہبر آیا نہ

سوچیا سی جو ہویا ناہیں
ہویا اسے جو سوچیا نہ
کوڑ دے میحل اُسار دے رہ گئے
سچ دا ویہڑا پوچیا نہ

جھلّی

پنڈ دے بُڈھے پپل تھلّے
شام پوے تے آن کھلووے
ہَوکے بھر بھر ہنجو رووے
سِر وِچ گھٹّا پا پا ہسّے
آوندے جاندے نُوں ایہہ دسّے
جیہڑا ایہناں راہواں اُتے
ٹُر کے جاوے
فیر کدے نہ مُڑ کے آوے

چِتاوُنی

پیکے لاڈ ہنڈاندیئے اڑیئے!
وَخت قضیئے پے جان گے
کھِنُوں، گیٹے، گُڈّی، پٹوہلے
دَھرے دَھرائے رہ جان گے
سدّھراں والے مَحل اُسارے
اِک اِک کر کے ڈھیہہ جان گے
اَج فجری اوہ نگدے تیرے
بُوہے آ کے بہہ جان گے
جنھاں نوں لگیوں پیاری
اوہ تینوں کے جان گے

تحفے

تیرے واسطے وِہاجے ہوئے
دُکھ سُکھ میری جھولی وِچ نیں
تیریاں دِنیاں ہویاں پیڑاں
نوں، سوغاتاں وانگوں سانبھی بیٹھاں
ہنجو، ہَوکے، ہاواں دے ایہہ تحفے
کیتے نیں جو دان توں مینوں
پَلّے بنھّی پھرناں
گل نال لائی پھرناں
اپنیاں ٹُٹیاں ہوئیاں باہنواں وانگوں
تیرے دِتے ہوئے دھوکھے
پیار دے ناں دے بُھلیکھے
تیری دِتی ہوئی اِک اِک شئے دا
چیتا، مینوں بُھلیا ناہیں
ہر شئے میرے کول اے
تیرے کول وی اے کُجھ؟ ـــ کیہ اے؟

گراہی

تُسیں شاعر او! —— مینوں پیار کر دے او!
تساڈے سُفنیاں دی رانی آں، مَیں پُجکے سوہنی آں
تُسیں کہندے او: دُنیا وِچ میرے جیہی سُنکھّی شئے کِتے وی نہیں
تُسیں میرے لئی جگرا تے وی کٹدے او!
مِرے نَیناں چوں موتی معرفت دے لَبھّ لیندے او!
تے غزلاں وِچ رچاندے او مِرے رُوپاں سرُوپاں نُوں
مِری اَلھّڑ جوانی نُوں
مِرے پِنڈے دی خوشبُو لیندے او، اکھراں نُوں پُھل کہہ کے
تُسیں ایمان رکھدے او!
خُدا نے مینوں کِدھرے ویہلیاں بہہ کے بنایا اے
بڑے گُوڑھے پریمی جے!!
مِرے لئی مَر وی سکدے او ——!!
بڑا ای شکریہ! —— پَر مینوں اینی بات تے دسّو:
—— بھلا! میرے لئی روٹی دا وی کوئی آہر ہو سکدا اے
کہ پَرسوں دی گراہی مُونہہ چ نہیں پائی ——!!

سِٹّے دی گل

آس دی فصل نُوں سِٹّے لگسن
لگسن پر، ویلے دے نال
جِگرا رکھ کے، حوصلہ کرکے،
جان تلی تے دھر کے
ڈِگدا ڈھیندا، اُٹھدا بہندا، دُکھڑے سہندا
پَین نہ دیویں مٹھّی چال
راہیا کملیا!
پَینڈا مُکن توں پہلے نہ منزل بھال

تُھڑوں

رات دے کالے ساگر اندر
تُر دی پھِر دی نُوح دی کشتی
نُوح دی کشتی اندر بیٹھی
میرے خواباں دی اِک رانی
چھیڑ دی اوہ آپ مہارے
میرے پیار دے گیت ترانے
تے مَیں سُن دا ناہیں ——

ترجمہ نظم سرشار بلند شہری

غم دی رات

سُولی اُتے ٹنگیا ہویا
اپنے لہُو وِچ رنگیا ہویا
کلّا بہہ کے نیر وگاواں
میرے لئی نیں ہوکے ہاواں
اگے پچھّے گھُپ ہنیرے
کوئی نہ درد پچھانے میرے
اکھّاں وِچوں ہنجو ڈُلھّدے
مٹی دے وِچ موتی رُلدے
سوہنی جیہی تصویر نُوں ویکھاں
گُمی ہوئی تقدیر نُوں ویکھاں
اکھاں دے وِچ لنگھدی جائے
سُولی اُتے ٹنگ دی جائے
رات غماں دی ڈُبدی ہوئی
سُولاں وانگوں چُبھدی ہوئی

رات سفر دی

کوئی سنگی ساتھی نہیں سی
رات وی اَت ہنیری سی
کوہاں تیکن پسری ہوئی
جُوہ ویران گھنیری سی
بجلی لِشکی جاندی سی، تے
مینہ وی وَسّن والا سی
دھڑکو لگا ہویا سی جد
ٹُرنا کدوں سُکھالا سی
کُتّا وی کوئی بھونکدا نہیں سی
کِسے فقیر دے ڈیرے تے
شامت بن کے چھائی سی اِک
سُنج اِی سُنج چُفیرے تے

شہادت

غم دے لشکر
دُکھ دیاں فوجاں،
اَکھّیاں لوڑاں،
کالے لیکھاں،
نا اُمیدی،
کافر وہماں،

سوچاں دے نال لڑدیاں ہویاں
آساں اَج شہادت پائی

چھاں

راہیا تھکیا ہاریا راہیا

جھٹ دی جھٹ توُں پنڈ غماں دی
اپنے سِر توں لاہ کے
میری گوُہڑی چھاں دے تھلے

پَل دی پَل آ بیٹھا ایں
شِکر دوپہر حیاتی دی توں
میری ٹھنڈی چھانویں کٹ کے

و کِدھرے ٹُر جاویں گا
مینوں کلّم کلّا چھڈ کے
پَل دی پَل دُکھ میرے ونڈ کے
راہیا تھکیا ہاریا راہیا

لفظاں دی سُولی

جذبیاں دے منصُور نُوں —— لفظاں
دی سُولی، تے ٹنگ نہ اڑیئے!
پیار نُوں
شگن دے پینگھڑ نہ پا!
پریت تے
ریت دے پہرے نہ لا!
چُپ دے کوارے لاڑے کولوں
واسطہ اِی کُجھ منگ نہ اَڑیئے!

وہیلر صاحب

پاٹے پُھٹے، مَیل دے کھادے
لیڑے
گز گز جُھنڈے کِھلرے ہوئے
پَیریں قینچی چپل
بکسُوئے نال ٹانکی ہوئی
شیو وَدھی ہوئی
ٹُکّر تے جیوں کِیڑیاں چڑھیاں
سُکا سَڑیا بُوتھا
چِبّھڑ مُونہواں
اَنّے اُگلے ہوئے
چکّر وِچ جیوں مِٹّی دے دو ڈھیلے
لگدا سی جیوں
قبروں سِدّھا ایدھر آیا ہووے
یَس جاتا کوئی منگتا

ٹیڈی پیسہ، منشی کولوں لیکے
اوہدے وَل وَدھایا جے مَیں
ہسکے آکھن لگا :
تُساں پچھاتا ناہیں
اُٹھ کے جَپھّی پاؤ ذرا کُو
شاعر آں مَیں
چیتے نہیں جے!
شیخوپور دے اِک مشاعرے اندر
مَیں وی غزل سُنائی نہیں سی؟ تہاڈے مگروں"
— تے مُڑ دھرنا مار کے
آپے بہہ گیا پَھٹّے اُتّے
جِسراں میرا ماسی دا پُتّر، یا
نانکے پنڈوں آیا
نازل ہوون لگے
شعر اوہدے تے
مَیں ساں "کیس" چ پھنسیا ہویا
بَری کراؤنا سی اِک قاتل
فیس جو لے بیٹھا ساں

آکھن لگا: "غور کرو جی!
فی البدیہہ اِک شعر سنو جی!"

"بند کرو ایہہ فائل جیہی
آسی جی! کوئی شعر سناؤ!
کیپٹن دا اِک پیکٹ بھِرائے
ایڈ تکلّف نہ فرماؤ!
توبہ! — کیڈی گرمی اے جی!
کوکو کولا تے منگواؤ!
ڈاہڈی رِلن دی چاہ سی حضرت!
چاہ دا کیہ اے — نہ کھاں پیاؤ!
کیڈی سوہنی غزل تساڈی
ہتھ آوے مُڑ — فِلم وکھاؤ!"

مَیں وی آکھیا: ویہلڑ صاحب!
بھَٹھ چھڈو — چھِتّاں کھاؤ!!

شاماں ویلے

کدوں تک
نیناں وِچ سُرمہ
کلیلاں کردا رہندا
پراہونے وانگراں
تن دِن وی
نہ رہیاں اداواں
تیرے ہاسے
تیرے نخرے
تیری شوخی نوں کیہ ہویا
تے کیہ بیتی ؟
تیرے جوبن دے سُورج تے
سُنا پریٹے! نی کیہ بنیاں ؟
تے کتھے نیں جفاواں ؟

پرچھانواں

اِک اَن ڈِٹھا یار چِراں توں
آ دَسیا وِچ جھُگّے
سفنیاں دی ابہہ ٹکن مِیٹی
کد نہ جانے ڈُگّے

نہ کوئی ٹھاہر ٹکانہ اوہدا
نہ کوئی ناں، سرناواں
یا اوہ سچ مُچ دا محبوب اے
یا اُکّا پرچھانواں

اَٹھے پہر خیالیں ڈُبّا
سوچاں سوچے شاعر
تک تک سُفنے، سَچّی مُچّی
مِلنا لوچے شاعر
بھوئیں کھر وچے شاعر

میخانے وِچ

اَکھ ساقی دی باتاں پاندی
دِن دیہاڑے راتاں پاندی
کِسے غریب دی گُلّی اندر
بجلی جِسراں جھاتاں پاندی

پیندے نیں مستانے، پی جا!
پی جا! میریئے جانے! پی جا!
گھلدائے روز سُنیہے ساقی!
آ کے، کِسے بہانے پی جا!

دیکھ کے تیری اَکھ شرابی
ہو گئے ککھوں لکھ شرابی
کیہ جادُو اے خبرے! تَیں وِچ
رہن نہ تیتھوں وَکھ شرابی

فرار

کندھاں اُتے ٹنگیاں ہویاں
اَدھ ننگیاں تصویراں
اَدّھی رات شرارتی وَاءچَھد، آکے
مُڑ مُڑ بُوہا کھَنّے
میرے آل دوالے جُھرمٹ پا کے
گِدّھا پاون
کھیڈن مُکّی دَھپّھا
نھیر دا لُچ پُنا کیہ گندیاں گندیاں گلاں سوچے
تے اَندر لے "صوفی پن" نُوں نیند نہ آوے
نیند دی گولی دِی نہ کھاواں، کیوں جے
کہن "فرار" نشے نُوں

اِک مُورت نوں

شیشے وِچوں نکل کے اڑ ٹیے !
کاغذ اُتوں لہہ کے

آجا ——— !

دونویں یاتاں پائیے
مُونہہ در مُونہی، بہہ کے

کُڑتّناں

محبّت ترک کر دِتّی
کہ ایویں تیرے نیناں وِچ
جوانی غرق کر دِتّی

زمانہ مُسکراؤندا اے
تریلاں روندیاں نیں تے
گُلاں نُوں ہاسہ آؤندا اے

نجانے زندگی کیہ اے
پتہ نئیں لگدا خورے
خدایا ! آدمی کیہ اے :

اوہ اکھتا ہیں خدا توں وی
وفا دی گل تے کدھرے
اوہ نس چلے جفا توں وی

مَیں کاہنوں ڈھا سنے کُھاں
غماں دی دُھوڑ دے وِچوں
مَیں کیہڑے قافلے لبھاں

میں اَن جانو ای چنگا ساں
کیہ ہویا سڑ گیا جے کر
کہ آخر نوں پتنگا ساں

ئے ڈُبّی واقفی تیری
او چنّا! اَکھّے نیناں نے
کیہ کرنی روشنی تیری

غماں نے کھا لیا جیون
رتا کو ڈِھل دے بیٹھا
توں گہنے پا لیا جیون

مُھاندرا

تیرا پیار   پھُل تے خار
لگر تے بھَار
تیرے نین   اِکّ اَکین
دِل دا چیَن
تیرا مُکھ   بہشتی رُکھ
سُریلا دُکھ
تیرے بُل   گلابی پھُل
مُل : آن مُل
تیرے قَول   کرن مخَول
سینے ہوَل
تیرے کیس   پرایا دیس
لگاوے ٹھیس

ٹریجڈی

—— تے مُڑ

اوہدیاں زُلفاں اندر، میریاں
اُنگلاں دی کنگھی
اِنج جاپی
جیوں بجلی دی ننگی تار نوُں
چھوہ بہوے کوئی وِسّر بھولے
"ناٹی بوائے" کہہ کے
اُٹھ کھلوتی، بُلھاں وِچ مُسکان نوں دب کے
پکچر گیہ سی —— نِری "ٹریجڈی"

صبر کرو او لوکو!

ربّ سچے دا شُکر بجا کے، صبر کرو او لوکو!
حِرص دی اگ تے پانی پا کے صبر کرو او لوکو!
ہَس ہَس دُکھ جَرو تے سُکھ دی آس نہ کدے تروڑو
عِشق دی نگری اندر آ کے، صبر کرو او لوکو!
محنت، ہمّت، شوق دے دِیوے بال کے رات لنگھاؤ
آپے پَوہ پھُٹے گی آ کے، صبر کرو او لوکو!
ویلے دے عنوان بُرے نیں خیر کرے رب سائیں
سِدھے ہوؤ اَڑی گوا کے، صبر کرو او لوکو!
سانبھ لَو آپو آپنی گُلّی، کر لو کوئی سامان
آپ اپنی تقدیر بنا کے، صبر کرو او لوکو!
ویر دا ویلا وی ٹُر جاسی، آسی پیار دی رُت وی
آپ وی دَسّو دُوئی گوا کے، صبر کرو او لوکو!

برف

برفے!

مَیں غریب کنگال آیوں
اُچّی ٹیسیوں تدھ نوں چک لیایاں
اپنے چاندی جہے پلّو دے ہیٹھ اوتھے
کجیا ہویا سائی سیاہ پہاڑیاں نوں
چک لیایاں غریب کنگال تینوں
ہرے گھاہ دے وچ لپیٹ کے، تے
ویچن ٹُر پیا دل بازار دے مَیں
تیری اَنکھ تے شرم حیا توبہ!
جدوں سورج دیاں شوخ شریر رشماں
کالے کالے پہاڑاں دی اوٹ وچّوں
تیرے چہرے نوں چُمنا چاہندیاں نیں
پانی پانی ہو جانی ایں شرم موٹیے!

ترجمہ: نظم مہجور کاشمیری

اِکوّ جیہے

گامُوں دی اَت لُچّا اے، تے
راحمُوں دی بہوں بھیڑا اے
مھاجُو ڈاہڈا کبّا اے، ہاں!
حاکُو بوہت اَوَیڑا اے

ناظم خان دی کوٹھی دی تے
"کوٹھا" بنیا ہویا اے
خورے! ایس شرافت پِچھے
کیہ کیہ گند لکویا اے

شہر زُڑھے نہیں کلّے یارو!
پِنڈ وی نالے ڈُب گئے نیں
ویلے دے اِس کھوہبے دے وِچ
سارے اِی تے کھُب گئے نیں

سانجھاں ٹُٹ گئیاں نیں، ہُن مڑ
گِلے اُلاہمے کیہے نیں
مَیں تے توُں ای ناہیں، لوکی
سارے اِکّو جیہے نیں

غزلاں

اِک کافر جہی صُورت لئی سَو کُفر کماندے پھِرنے آں
کُجھ لَبھیا اے نہ لَبھنا ایں ایمان کھڑاندے پھِرنے آں

جِس جیون واسطے موئے سال اوہ جیون وی نہ راس آیا
ہُن جِینا کیہ، ہُن مرنا کیہ، بَس رسم نبھاندے پھِرنے آں

ویکھی ایتھے رِیت نرالی، ویکھے کئی رنگ دے لوک
اپنے آپ نوں آپے ایتھے سُولی اُتے ٹنگ دے لوک

ہنجو پلکاں ہیٹھ لُکا کے چُپ چپیتے چُسکی پھر دے
موڈھے اُتے اپنیاں لاشاں آؤندے جاندے لنگھدے لوک

راتاں تے اِک پاسے رہیاں، دِن دے چانن دے وِچ ویکھے
کِسے دی عزّت لُٹن لگے ایتھے نہیں جے سنگ دے لوک

بُھکھاں دی مجبُوری ہتھوں بَیں ویکھے نیں اکھیاں نال
اپنے مُونہوں آپے اینھے مَوت پئے نیں منگ دے لوک

اوہ دی مجُرم بن کے اِک دن سُولی تے چڑھ جاسن آپ
جیہڑے لُہو وِچ انساناں دے اپنے ہتھ نیں رنگ دے لوک

چھڈ دے آسی پیار دا پلّا اَبویں نہ تُوں جندڑی رول
ایتھے مِتّر بَن کے ویکھے سَپّاں وانگ نیں ڈنگ دے لوک

○

جا رَب تے سُٹ دے ڈورمری مَیں جیندا رہاں یا مَر جاواں
ڈُب جاواں اپنے لیکھاں نوں یا رب سَبّبی تَر جاواں

تُوں آکھ نہ آکھ مَیں جان گیاں عنوان پے ایہو آہندے نیں
جِس گل توں ڈردا رہندا ساں چُپ کر کے ہُن اوہ جَر جاواں

اِس جگ دے گھُپ ہنیرے وِچ مَت پَیر کتھا نواں پے جاوی
مَیں سوچیاں تیریاں واٹاں تے کوئی دیوا بال کے دھر جاواں

جد شام پوے تے سب لوکی ٹُر جاندے نیں گھر اپنے نوں
اَو بھلیو! دسو مینوں وی ہیں کیہڑے اپنے گھر جاواں

کیوں آسی سر تے اُدھار لواں پچ پا کے نظماں غزلاں دا
جو دِتّا اے مینوں دُنیا نیں دُنیا دے حوالے کر جاواں

○

میرے زخماں نوں نہ کھرچیں، سُتّی پیڑ جگاویں نا!
اَجے نیں سجرے پھٹ جگر دے اجے کوئی گل سُناویں نا!

رات دی کالک توں کیہ ڈرناں، ایہہ تقدیر اساڈی اے
گھُپ ہنیرے دے وِچ آکے دِیوا فیر جلاویں نا

مٹی دے اِنساناں کولوں رکھ نہ آس وفا دی توں
ایتھے کوئی نہیں میت کِسے دا، کِسے نوں میت بنا دیں نا

تُوں رکیہ روک سکیں گا میری قلم دے ڈُلھدے ہنجواں نوں
میری شاعری درد داہڑ اے ایہنوں ڈکا لاویں نا

اپنا بھیت کِسے نُوں دَسنا ذِلّت تے رسوائی اے
چُپ دے جندرے لاے موُنہہ تے بول کے بھرم گواویں نا

گُزرے ویلے ہتھ نئیں آؤندے آکھن لوک سیانے ایہہ
جو اج کرنا کر لے سجنا کل نُوں مُڑ پچھتاویں نا

اکھّیں میٹ کے سُولی اُتے چڑھ جاویں اوہ آکھے تے
گل اے جِین مرن دی آسی گل اوہدی پرتاویں نا

○

کوئی نہ ساڈا سجّن ایتھے کیہنوں پھٹ وکھائیے
چُپ چپیتے کلّے بہہ کے آپے نیر وگائیے

بھیت پریم دا خوشبو وانگوں اُڈ جاندا اے پریئے!
رُوپ انگیارے وِلدے گلھّیں کِسراں دس لکائیے

سدھراں دی اِس لاش نوں کھورے کدوں دا چُکّی پھرنا
کِسے نہ ایتھے ایہہ گل آکھی ایہدا بھار ونڈائیے

گھُپ ہنیرا، رات داویلا، سوچاں دا راہ لمّاں
دُکھاں دی پنڈ سِر تے چُک کے کیہڑے پاسے جائیے

ساڈے لیکھاں دے وچ لکھیاں کالیاں لمیاں راتاں
سوہل سویرا لبھ کے کتھّوں سجنا اسیں لیایئے

آکھیں تے سوچاں دی بھوئیں اندر بیجئے غزلاں
آکھیں تے اسماناں اُتوں تارے توڑ لیایئے

سڑدے سڑدے سڑ جاواں گے آسی اک دن آپے
کتھوں بیتکر پیار دی اگ نوں ہنجواں نال بجھایئے

○

پھیرا اوس دی گلی وچ مار آیاں
شام پیرس چ جیویں گزار آیاں

دھوا کھی گئی سی لہو دی شیڈ دے کے
اوہدی مورت نوں فیر نکھار آیاں

جویں کویں کر کے بس آ گیا واں
اگوں پچھ نہ کیہڑے بزار آیاں

دُنیا کیوں نہ ہُن وگاڑ پاوے
اوہدی زُلف جو ایویں سوار آیاں

نقد دِتّی اے جندڑی کھڑے پیریں
کون کہندا اے پی کے اُدھار آیاں

مینوں اِنج پئے ویندے نیں لوک حیراں
تیرے شہر اندر پہلی وار آیاں

کِسے لئی نئیں آسی سلام لیائیاں
کِسے واسطے لے کے پیار آیاں

○

"کون سُنے مَیں کِس نوں دسّاں جو میرا درد وہانے"
باہروں ہر کوئی ویکھے چاروں، اندروں کون پچھانے

اکھیاں مِیٹ کے سوہنا مُکھڑا وِچ تصوّر آندا
اکھ اُگھاڑ ڈِٹھا جس ویلے بیٹھا یار سرہانے

عشق دے ایس سمندر والا گھاٹ پتن کِس لدھا
مَیں تے اِک نتارُو ایتھے ڈُب ڈُب گئے پھانے

مُورکھا! تینوں گھردں کھوا کے مِیتن کیہڑا دیوے
آپو اپنے گھرنوں ہُندے سبھو لوک سیانے

اِک دو گھڑیاں رَل بیٹھے آں، کر لیئے رَج گلّاں
ساڈے جوگی لوکاں دے رکتے ہُندے دُور ٹکانے

چار دِناں دی چاوڑ اُتّے سَنّھاں لاؤندا پھرنا ایں
سُرتاں اودوں لگسی آسی! چڑھیوں جس دَم تھانے

ل میاں محمد بخش رح

○

زُلفاں ساقی نے لہرائیاں
رِندو! آؤ بہاراں آئیاں

پی کے اکھاں دی نشیائی
رُتّے عشق نے پیلاں پائیاں

سُورج نے کہہ جانا اوڑک
کاہنوں کرنا ایں وڈیائیاں

حُسن حضوری تے منظوری
ہوئیاں، بیتیاں، مُڑ دُہرائیاں

تُساں جواب نہ دِتا کوئی
اساں ہزاراں چِٹھیاں پائیاں

قابُو وِچ دِل رہیا ناہیں
اساں جدوں دیاں اکھیاں لائیاں

کیہ پڑھیئے تحریر تیری نُوں
ہنیئوں زیراں زبراں لائیاں

پتہ تے تیرا اودوں لگنا ئیں
منگیا جس دم لیکھا سائیاں

آجا پھولئے دُکھ سُکھ کوئی
ملیائیں مُدت بعد گرائیاں!

خورے کِس دیاں یاداں آکے
آسی توں غزلاں لکھوائیاں

○

کلپیدیاں لنگھ گئی گل حیاتی، سُکھ دا ساہ نہ آیا مینوں
کِسے نہ درد سنبھاتا میرا، کِسے نہ گل نال لایا مینوں

ہنجو پلکاں ہیٹھ لُکا کے، گل سدھراں دا گھُٹ دِتّاں اے
اجے وی لوکی طعنے مارن، جین دا ول نہ آیا ہیتوں

زہری الفاظاں دا دُھوآں موہنہ چوں ایس لئی اُٹھدا رہندا
بلدا دیوا سمجھ کے ہر اک پھوکاں مار بجھایا مینوں

اِک دن اوہ وی مجُرم بن کے ٹُک ٹُک اتھرو روون گے پَے
سُولی اُتے الزاماں دی جنہاں اَج چَڑھایا مینوں

بھار غماں دا سِر توں لاہ کے جھٹ دا جھٹ آ بیٹھا ساں ہَے پر
ہنجھاں مار کے لوکاں آ سی گلیوں آن اٹھایا مینوں

جُتّے دی اِس دَلگن اندر کد تک تڑیاں رہنا
ئیں اِک رُوح آں بنت نہ جنھے پھاہی پھڑیاں رہنا

اُچّی شاخ تے آہلناں پا کے مان نہ ایناں کرتوُں
جھکھڑاں اگے تیلے نے اِک جھٹ نہیں اڑیاں رہنا

اللہ اللہ! آ رہی تیرے آون دی خوشبوئی
ئے اِی آیا تینوں ساڈا در تے کھڑیاں رہنا

آجا! بہہ جا کول اَساڈے کر کوئی گل پیاروں
چنگا ناہیں ہر ویلے اِی لَڑیاں لَڑیاں رہنا

رَنّے کھڑیاں جِس لٹی جُگ وِہائے آسے
کِنیاں صدیاں اُس نے حالے اندر تَڑیاں رہنا

○

نہ کوئی دِیوا، نہ کوئی تارا، کیہڑے پاسے جانواں
وِچ ہنیریاں راتاں دے پیا آپے ٹھیڈے کھانواں

پُھلّاں کولوں سُرخی منگ کے جس دا رُوپ وَدھایا
اوہنے سانوں دِتے نیں کُجھ ہنجو تے کُجھ ہانواں

غم دی دُھپّے سَڑدی رہی اے ساڈی سوہل حیاتی
دُکھاں کولوں منگیاں پر نہ کدے وی ٹھنڈیاں چھانواں

کالے ناگاں وانگوں ڈنگدے راتاں دے اکلاپے
کوئی نہ آکے اتھرو پونجھے کہنوں درد سناواں

چار چفیرے اگ دیاں کندھاں، واہ نہ چلدی کوئی
پیروں مجبوری دے سنگل کِسراں توڑ وگاواں

ڈکرے ڈکرے سدھراں ہوئیاں آساں دے ساہ اکھڑے
دل دی لاش نوں چک کے آسی کیہڑے پاسے جانواں

اَدھی راتیں روز غماں دے دِل وِچ جھکڑ جھُلدے نیں
پلکاں اُتوں ٹُٹ ٹُٹ ہنجو مِٹّی دے وِچ رُلدے نیں

دُنیا دے بازار حیاتی اَیتھوں سستی وِکدی اے
یُوسف ورگے سُچّے موتی پتھراں دے بھا تُلدے نیں

پیار دی منزل لبھدے نیں اوہ چڑھ کے مَوت دی سُولی تے
سسّی وانگوں تھلّاں دے وِچ جیہڑے راہواں بھُلدے نیں

جیندے ساں تے کسے نہ ایتھے ساڈا درد ونڈایا سی
بے کفنائی لاش دے اُتے ہُن کیوں ہنجو ڈُلھدے نیں

ٹُردے ٹُردے چھالے پَے گئے دُکھ دے پَینڈے مُکّے نہ
جنگلاں دے وِچ جوگی بَن کے کدوں دے رانجھے رُلدے نیں

عمُر دی بیڑی دُکھاں دے ہڑھ اندر جنھے ٹھیلی اے
اوہدا کیہ پچھُدے او بھلیو! اوہدا وی رب بیلی اے

انج لگدا اے جیوں سارا شہر ای میرا مجرُم اے
کیوں جے سارے شہر چوں میتھیں اَکھ کسے نہ میلی اے

کِسدیاں ہاواں بدّل بن کے پربت تھیں ٹکرایاں نیں
سورج نگری دے وسنیکاں کس دی اَکھ تریلی اے

تیرے جادن مگروں لو کی جُھر دے بنیں پے میرے توں
داسی نکل گیا ڈھیہ ڈھیری ہوئی پٹی حویلی اے

سَنّدھراں والے گُھنگھو گھوڑے وِک گئے وڈے ویلے دے
ہُن تے سکھنے ہو کے دبندی پھردی جند گلیلی اے

○

تھکیا ہُٹیا، آساں ٹُٹیا، رمِنھّو جھاناں خَستا
شاماں ویلے اِک پردیسی بُھلّیا پھِروائے رَستا

مَیں اوپراواں شہر تیرے وِچ، کیہ کراں اَن سُوہاں
کِتھے رات گزاراں پلیوں خالی تے بے وَستا

مسجد مندر، باہر اندر، کِتے ٹکا نہیں ملدا
چل کھاں! ساقی خانے چل کے، بہہ کے بہئیے مَستا!

مَیں دھرتی دے سجّے پھبّے شاہی تخت دے اُتّے
جُھوٹھا سو، ہج بناون والا بے یاسا گُلدستا

کیہ پچھدے او! کیہ دساں مَیں، کیہ آں اَسّی یارا
ککھّوں ہولا، پانیوں پتلا، سستے توں وی سستا

○

تُوں نئیں بھیالی بَن داتے مَیں آپے سَدّھراں بی لاں گا
جا سنگیا! مَیں اکلاپے نُوں یار بنا کے جی لاں گا

اَوہنے تے میرے اَزماون واسطے گھُوٹھا بھریا سی
اوہنوں کیہہ معلم سی زہر وی "شکریہ" کہہ کے پی لاں گا

جی! ٹُٹ پینے شیشے وانگوں مَیں وی تے بڑ بولا آں
جیکر سچ پچھایا گیا تے لب مَیں کِسراں سی لاں گا

مَردا پھِرناواں مَیں بھانویں مَر کے وی کُجھ لبھیا نئیں
چارہ سازو! دَسّو ناپئی جی کے وی مَیں کی لاں گا

نظماں غزلاں دے پردے وچ اپنا درد لکوویں
کجھ وی ہووے جندڑے اڑیئے! اپے آسی نہ ہوویں

جگ دے ساہنویں قتل مرے دی فیر کریں رانکاری
پہلے اپنے دامن اُتوں لہو دیاں چھٹّاں دھونویں

کوئی گل نئیں جے تھکیا ہٹیا آ بیٹھاں دو گھڑیاں
ٹُر گیا تے چھانویں، میرا راہ نہ ڈک کھلوویں

پُھل کِھڑن دا کھڑکا اُوہدی نیند اُکھاڑ نہ دیوے
پیار وفا دے رَوضے اُتے چُپ دا ڈھویا ڈھوویں

مَیں سمجھاں پئی جو کُجھ لبھیا جُڑیا پیش کراں گا
لوکی آکھن مُنج دی رسّی وچ نہ پُھل پرُوویں

جیوندے جی تے لوکا! کِھڑدے مَتھّے ملیں اَسانوں
مَر گئے تے مُڑ تیری مرضی ہَسّیں بھانویں رو ویں

چار چپھیرے گھُپ ہنیرا، سوہل سویرا لبھّاں کیہ
ساہواں دے وِچ لمبو بلدے، پھُلاں وانگوں ہسّاں کیہ

لعل گواچے کتھوں لبھّاں، گزرے ویلے سدّاں کیہ
ہسیاں اِک زمانہ ہویا، رو رو تینوں دسّاں کیہ

ٹک گئے اتھرو اکھاں وچوں، بدلاں وانگوں وسّاں کیہ
پیار دی ناگن مینوں ڈنگیا، مونہوں پانی منگاں کیہ

ہر ویلے کیوں روندا رہناں، جے کوئی پچھّے دسّاں رکیہ
توں ایں میرے جسم دا سایہ، تیتھوں ہُن میں نسّاں کیہ

وقت وقت دا میلہ آسی
بے وقتا ہُن ہسّاں رکیہ

○

پَے گیا بُور بہاراں نُوں
سدّا گھلّ مے خواراں نُوں

لوکی وَیر کریندے نیں
کِتھوں لبھاں پیاراں نُوں

لوکی مہنے دیندے نیں
پَرکھ لیا ای یاراں نُوں

لگ جا لیکھے سجناں دے
چھڈ دے سوچ وچاراں نوں

پے گئے میلے ورھیاں دے
اگے نت انواراں نوں

وَسدی جھوک لُٹانی سی بَیں
دُنیا نویں وَسانی سی بَیں

دُھوڑ تساڈے قدماں دی وی
اَکھیاں دے نال چھانی سی بَیں

دل تے اَویں پاگل ہَیسی
کِسدے نال بنھانی سی بَیں

بُتاں نال یرانہ لا کے
اپنی ساکھ گوانی سی میں

ٹُٹ گیا اے تُونبا آسی
غزل اجے تک گانی سی میں

پچھلی رات دا چانن جسدم جوگی ہو کے آیا !
اُدریویں دا گیرُو مل کے ہیں وی سنگ جتایا

جسراں چھڈیا اے مَیں تینوں میتھوں جانناں یارا
ایسے حالیں ہو ای جاندا جسم توں وکھرا سایا

رُتوں پھٹ گئیاں ، اِک دُوجے تائیں کون پچھانے
کیہدی، کس تھیں ساکا داری ، کاہدا مان پرایا

پپیہواں تے سنگھ اندر کنڈے جیہے چبھ کھلوون
نہ پپیہواں تے کنج نہ پپیہواں صدیاں دا ترہایا

برچھی بن کے چپ چپیتیاں ہاواں دھر لنگھیاں
دس کھاں آہسی کس نے سدھراں نوں زخمایا !

پکڑ کے دِل دی مُہار
کِت لئی جاندا پیار

پِچھے پِچھے لوک
اگے اگے یار

گاواں تیرے گیت
توڑ نہ دِل دی تار

جوبن ، مان ، نزان
دن دو رتن یا چار

آکھے غزلاں ریک
اکھراں دی مٹیار

دنیا چتر چلاک
آسی وی فنکار

○

میریاں سدھراں والیاں کھیتیاں اوڑاں ہتھوں ہٹریاں
خبرے! بھاگی بھریاں بدلاں کتھے لایاں جھڑیاں

جمّی جاندی آساں اُتے اُدریویں دی کاہی
دِل دریا دیاں لہراں خبرے! کیہڑے بھنتوریں پھڑیاں

مینوں تینوں ایس امر دی خبر اِی نہیں سی اڑئیے!
میرے تیرے پیار دیاں تاں لوکاں اِی گلاں گھڑیاں

شگن تروڑو اُڈّمِٹیاں دے اُدموں صدقے ہُندیاں
ساڈے پیار دے پیریں پٹیاں مجبوری دیاں کڑیاں

پچ پچ کیتیاں وِچے ناہیں آسی دِل دا بالک
چِن نال کھیڈن واسطے ہر دم ماردا رہندا اچھڑیاں

ویکھ کے سجناں تیرا مُکھ
اکھّاں دی نئیں لتھ دی بُھکھ

دے کے تینوں ریجھاں چاء
اپنی جھولی پا لئے دُکھ

ساڈی جاندی غم دی دُھپ
سدھراں والے ساوے رُکھ

دیکے سانوں ہَوکے، وَین
تینوں لَبھّے نیں ایہہ سُکھ

وَن سَوّنے فِکراں نُوں
پَل پَل جَمے سوچ دی کُکھ

ہنیریو چلّو ، وگونی ہواؤ !
مَیں مُردہ واں احساس دل توں گواؤ

خزاں وِچ بہاراں نہ کھڑیاں تے کِہنا
ذرا سوہنے مکھڑے توں پردہ ہٹاؤ

بڑی صِفت سُن کے، بڑی دُوروں آیاں
مرے جام وچ دی دو بُونداں چا پاؤ

محبت ، محبّت دا حق منگدی اے
وفاواں دی ہمّت نوں اینج نہ دباؤ

کدوں دے نصیباں دے مارے ہوئے نیں
کدے تے غریباں نوں گل نال لاؤ

میری سادگی دا جے رنگ تکنا آسی
ہرا خون غزلاں دے متھے تے لاؤ

بھلا دس کھاں اونہاں نوں کیہ لبھا جیہڑے نیناں ویاں کرن مجوریاں نی
آساں کس نے سکھ دیاں رکھیاں نہ، ہویاں سدھراں کسدیاں پوریاں نی

ریتاں پیار دے نشے توں ہرن کر کے پا لیندیاں پیراں چ جوڑ اڑیئے
ہس ہس کے سونہاں اج چکنی ایں، پئی وسیں گی کل مجبوریاں نی

او تے فیر وی منزل اک دوری اے ہدیہ جتی وی لے بن نیں رہندی
دھیدو رانجھنوں بن جان چاک جاوے، ہیراں فیر کھواندیاں چوریاں نی"

باناں ٹھگی دا مکر دا رُوپ اُتے چال چوردی ، ڈھال تلوار وی اے
اتّوں مانجھیاں کُوچیاں ایہہ رنّاں وِچّوں اُولیاں ہویاں چٹوریاں نی

جنہاں اپنا آپ پچھان لیا اے ، اونہاں رب سہان لیا آسیا او
جنہاں دل توں دُوئی نوں دُور کیتا اوہ مان دے سدا حضوریاں نی

○

رُت چُپیتی بِیتی جاوے
آجا! تینوں ربّ لیاوے

سبّھو مَردے تیرے ہاوے
ساڈے دُکھڑے کون ونڈاوے

ہُن تے دھڑکیاں وی چُھل پئیاں
سُکّے ٹاہن وی ہو گئے ساوے

ہُنداسی کوئی سنگی ساڈا
سانوں نہ کوئی یاد کراوے

کون کِسے نُوں چیتے رکھے
کون کِسے دا درد ہنڈاوے

اِک اخیری اتھرو ہیسی
اوہ وی آسی تِلکیا جاوے

سب کُجھ تیرا
کیہ اے میرا

مَینوں اِکو
پیار بتھیرا

آشکے مردا!
بَلے شیرا!

ہِمّت وَرتیں
ہُوگ سوبیرا

دُنیا رِہیویں
یار اُچیرا

ہائے او آسی
عِشق لُٹیرا

جیہڑا پیار کسے سنگ پاندا
اپنے آپ نہیں ویر کماندا

جیندا جاگدا کسراں کوئی
دکھ درداں نوں ہووے واندا

ربا! سوہنیا! کوئی تے ہندا
جیہڑا گیاں نوں موڑ لیاندا

ہُندوں جے انسان توُں ربّا!
تُوں وی قسمیں! گھابر جاندا

بانے پائی پھر دی دُنیا
آسے پھردا پیڑ ہنڈاندا

ٹوٹا ٹوٹا دِل دیاں تاراں
رُسیاں رُسیاں پھرن بہاراں

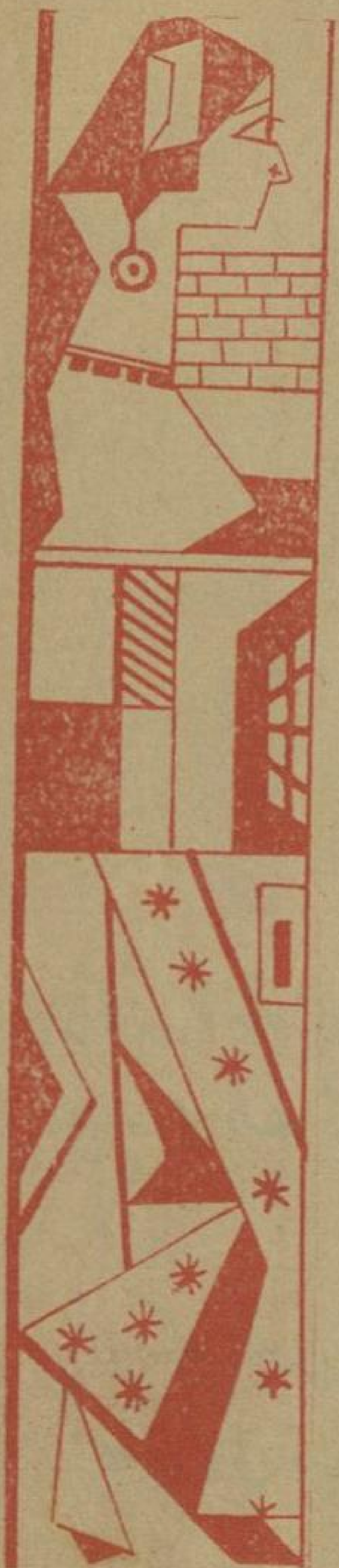
ایہو جیہی ٹُٹنی جھجّر
گھڑی اِی کاہنوں سی گھمیاراں

تُوں پیا میرا کاج وگاڑیں
میں پیا تیری زُلف سواراں

آوُن سمے دی رِیجھ نہ کوئی
بیتی رُت نُوں واجاں ماراں

رُلدے کُھلدے اکھراں نال کیہ
تیرے نَیناں دا مُل تاراں

سارا جگ پیا سڑدائے آسی!
کیہدی کیہدی ہِک بَیں ٹھاراں

پلکاں اُتے تاریاں وانگوں ہنجو نہ چمکا
بیدردی اے دُنیا ساری ایویں نہ کُرلا

سُن کے جنہوں پتھّر دی وی اکھ چوں ہنجو چون
گُنگی بولی دُنیا نوں کوئی ایسا گیت سُنا

غم دی دُھپے سڑ چلّے نیں سدھراں والے رُکھ
آس دی اَوڑاں ماری کھیتی تے دو بوُنداں تاں برسا

تیرے آون بھلیکھے جد وی بوہا کھولیا میں
زخمی زخمی جُثّہ کر گئی ٹھنڈی سیت ہوا

ہتھّیں کِکلیاں پاون والے ہور بتھیرے لوک
میں تیرا کیہ لگناں، میرے وَل نہ ہتھ وَدھا

مینوں اِک اِک بوند لئی ترساؤندے نیں پئے اوہ
جناں لئی اِس دھرتی اُتے بنیاں میں دریا

تیریاں زُلفاں دا پرچھانواں
میریاں غزلاں دا سرنانواں

تیرے اپنے سنگھ چوں سجنا
جُتّے والی کندھ نوں ڈھانواں

کدھرے کدھرے، کوئی کوئی
ورلا ورلا، ٹانواں ٹانواں

دُنیا والیو! کیوں لڑدے او
آؤ تہانوں پیار سِکھانواں

تیری وی مَیں سُکھناں سُکھناں
جگ دِی وِی مَیں خَیر مناواں

دُنیا جانے یا نہ جانے
مَیں تے دُنیا دے کم آنواں

کاہنوں آس تروڑاں آسی
حوصلہ رکھاں، قدم اُٹھانواں

گیت

ٹُر گیا رُس کے تے ماہی ساتھوں دُور نی
اینا وی نہ دسیا کیہ ہویا اے قصُور نی
پا پا اَونسیاں مَیں ٹُک ٹُک روُنی آں
ہنجواں دے ہار دِن رات پئی پرونی آں
دُوریاں دے دُکھ ، دِل کِیتا چُور چُور نی
ٹُر گیا رُس کے تے ماہی ساتھوں دُور نی

کنیاں ای رُتاں ایتھے آکے گئیاں بیت وے
کتھوں تیک گاواں مَیں وچھوڑیاں دے گیت وے
کدوں تیک رہنا ایں تُوں جندے مجبُور نی
رُڑگیا رُس کے تے ماہی ساتھوں دُور نی

اکھیاں چ اتھرُو نیں ، دل نوں اُداسی اے
آسی ہوراں تائیں خورے کاستوں بے آسی اے
ہویا اے دَھروہ اوہناں نال کوئی ضرور نی
رُڑگیا رُس کے تے ماہی ساتھوں دُور نی

بیتے گی

بیتے گی ایہہ رات مُکالی
اوڑک نُوں تے بیتے گی

کدتک رہسی گھُپ ہنیرا
ہوسی آخر سانجھ سویرا
ہمتاں جسدم سُرت سنبھالی
——— رات مُکالی

بیتے گی

بیتے گی ایہہ رات مُکالی
اوڑک نُوں تے بیتے گی

دُکھ دی عمر نہیں ایڈ لمیری
ڈھاہ نہ جندڑے! آس دی ڈھیری
پال لے باغ نوں بن کے مالی
________ رات مُکالی

بیتے گی

بیتے گی ایہہ رات مُکالی
اوڑک نُوں تے بیتے گی

آسی خانپوری

جدید نسل دے شاعر نیں۔ جنوری ۱۹۴۳ء نوں
خان پور ضلع رحیم یار خاں وچ پیدا ہوئے۔ ۱۹۶۸ء وچ پنجاب
یونیورسٹی توں ایم۔ اے (اردو) تے ۱۹۷۱ء وچ سندھ یونیورسٹی
توں وکالت دا امتحان پاس کیتا۔ اجکل بہاول پور وکالت
کر رہے نیں۔

آسی ہوراں دا کلام قدیم تے جدید روایات دی
بھرپور عکاسی کردا اے۔ پنجابی توں علاوہ اردو دے وی
معروف شاعر نیں۔ ایہناں دا اردو مجموعہ کلام "شرار سنگ"
زیر طباعت اے۔